



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 584/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetího a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], [REDACTED], zastúpených CORVIN LEGAL s. r. o., Thurzova 1524/6, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/197/2018 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/197/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Košice **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/197/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. októbra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/197/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“), pôvodne vedenom Okresným súdom Košice-okolie. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal im finančné zadostučinenie každému po 4 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou doručenu súdu 17. októbra 2018 sa žalobca voči sťažovateľom domáhal odstránenia plota, ktorý vybudovali na pozemku v jeho vlastníctve.

3. Súd výzvou z 23. novembra 2018 vyzval žalobcu na doručenie jedného rovnopisu žaloby spolu s prílohami v lehote 5 dní. Žalobca doplnil potrebný počet rovnopisov žaloby 28. novembra 2018. Uznesením z 10. decembra 2018 súd vyzval sťažovateľov na vyjadrenie sa k doručenej žalobe v lehote 15 dní. Sťažovatelia doručili súdu vyjadrenie 3. januára 2019. Súd prípisom z 19. februára 2019 vyzval žalobcu na vyjadrenie sa k vyjadreniu sťažovateľov v lehote 10 dní od jeho doručenia. Žalobca sa vyjadril podaním doručeným súdu 11. marca 2019. Replika žalobcu bola zaslaná na vyjadrenie sťažovateľom 8. apríla 2019. Duplika sťažovateľov bola súdu doručená 15. mája 2019.

4. Po uplynutí takmer piatich rokov mestský súd 2. februára 2024 vyzval Okresný úrad Košice-okolie, katastrálny odbor na doručenie výpisov z listov vlastníctva a zároveň ten istý deň vyhotovil predvolanie na pojednávanie. Prvý termín pojednávania bol nariadený na 16. apríl 2024.

5. Dňa 4. júna 2024 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom došlo k prerušeniu konania z dôvodu mimosúdnych rokovaní strán.

6. Sťažovatelia doručili mestskému súdu 3. decembra 2024 návrh na pokračovanie v konaní a následne bolo uznesením č. k. K3-7C/197/2018-119 z 5. decembra 2024 rozhodnuté o pokračovaní v napadnutom konaní.

7. Sťažovatelia namietajú nečinnosť mestského súdu, pričom konanie nie je dosiaľ ani po 6 rokoch právoplatne skončené.

8. Sťažovatelia poukazujú na to, že ich právna vec z hľadiska svojho predmetu (odstránenie stavby) patrí medzi štandardnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov a ani s prihliadnutím na konkrétne okolnosti nie je právne či fakticky náročná. Uvádzajú, že na vzniku prietáhov v napadnutom konaní sa nepodieľali.

9. Dôvodom vzniknutých prietáhov v napadnutom konaní je podľa názoru sťažovateľov postup mestského súdu, ktorý ostal po dobu takmer piatich rokov absolútne nečinný, keď v predmetnej právnej veci neuskutočnil ani jeden úkon.

10. Sťažovatelia argumentujú, že už len samotná skutočnosť, že napadnuté konanie trvá 6 rokov bez toho, aby bolo právoplatne skončené, je dôkazom existencie prietáhov v konaní. Pri zohľadnení dôvodu vzniknutých prietáhov spočívajúceho výlučne v nečinnosti mestského súdu možno podľa ich názoru „konštatovať bezprecedentný a ničím neodôvodnený zásah do garantovaného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“.

II. Vyjadrenie mestského súdu

11. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/1286/2024 z 10. decembra 2024, ktorého súčasťou je i prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní.

12. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uvádza, že konanie v právnej veci sťažovateľov patrí medzi skutkovo náročnejšie, pričom nebolo zistené, že by sa sťažovatelia mali podieľať na vzniku priesťahov. Ďalej konštatuje, že napriek nečinnosti súdu od 15. mája 2019 do 2. februára 2024 sa v spise nenachádza žiadna urgencia, ktorou by sa sťažovatelia domáhali urýchleného konania a paradoxne ústavnú sťažnosť podali v čase, keď súd vo veci konal a uskutočnili sa dve pojednávania, pričom aj k prerušeniu konania došlo na základe žiadosti oboch sporových strán na účel mimosúdnych rokovaní.

III. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k tvrdenému porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

16. Právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak,

aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

17. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

19. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť prejednáwanej veci, ústavný súd konštatuje, že spor, ktorého predmetom je odstránenia plota, ktorý vybuodovali sťažovatelia na pozemku vo vlastníctve žalobcu, patrí v zásade medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania skutková či právna zložitosť veci nevyplýva.

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovatelia svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnili nežiadúcim spôsobom jeho dĺžku. Ústavný súd však vzal do úvahy, že počas nečinnosti súdu trvajúcej takmer 5 rokov sa sťažovatelia ani raz aktívne nedomáhali na súde urýchlenia prejednanja veci.

21. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (pôvodne okresného) súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že konanie sa začalo žalobou z 17. októbra 2018. Po vykonaní prvotných procesných úkonov ostal mestský súd od 15. mája 2019 až do 2. februára 2024 absolútne nečinný. Následne pristúpil k pojednávaniu v apríli 2024 a júni 2024, pričom došlo k prerušeniu konania z dôvodu mimosúdnych rokovaní strán. Po doručení návrhu sťažovateľov na pokračovanie v konaní 3. decembra 2024 uznesením č. k. K3-7C/197/2018-119 z 5. decembra 2024 rozhodol mestský súd o pokračovaní v napadnutom konaní.

22. Ústavný súd konštatuje, že mestskému súdu možno vytknúť dlhodobú, ničím neodôvodnenú nečinnosť v trvaní takmer 5 rokov, a preto dospel k názoru, že došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

IV.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

24. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie každý po 4 000 eur z dôvodov uvedených v bode 10 tohto rozhodnutia.

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania, neodôvodnenú nečinnosť súdu, ako aj skutočnosť, že sa sťažovatelia aktívne nedomáhali prejednaní veci. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému po 1 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

27. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

V.

Trovy konania

28. Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnou zástupkyňou.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2023, ktorá bola 1 373 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2024. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 171,62 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch účastníkoch a dvoch úkonoch 686,50 eur, s režijným paušálom 2 x 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 713,96 eur. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľov je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená celá suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešným sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia 856,75 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu